Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht Fheidhmeach, 2008

Marc Iomlán

Speisialachas Gairmiúil – Cúram Leanaí/Cúram Pobail

(240 marc)

Creidiúint

Dé Luain, 9 Meitheamh
Tráthnóna, 2.00 go 3.30

Treoracha d'Iarrthóirí

1. Scríobh do SCRÚDUIMHIR sa spás seo:
2. SCRÍOBH NA FREAGRAÍ AR FAD SA FHREAGARLEABHAR SEO
3. Ba chóir d'iarrthóirí tabhairt faoi **cheithre** cheist san iomlán.
   Ba chóir **gach** ceist a roghnú as roinn **éagsúil**.
   Tá **cúig** roinn sa pháipéar seo.
   Níor chóir d'iarrthóirí tabhairt faoi cheisteanna as níos mó ná **ceithre** roinn.
4. Tá 60 marc ag gabháil le gach ceist.

Don Fheitheoir amháin	***Don Scrúdaitheoir amháin***		
Stampa an Ionaid	1.	Móriomlán na n-iomlán bun leathanaigh	
	2.	Suim iomlán na gceisteanna neamhcheadaithe	
	3.	Marc iomlán a bronnadh (1 lúide 2)	
	4.	Bónasmharc don fhreagairt trí Ghaeilge (más cuí)	
	5.	Marc iomlán má bronnadh Bónas Gaeilge. (3 móide 4)	
	Nóta: Caithfidh an marc i líne 3 (nó líne 5 má bronnadh bónas don Ghaeilge) a bheith comhionann leis an **Marc Iomlán** sa bhosca ar an ngreille ar an bhflapa **agus** ar aghaidh an fhreagarleabhair.		

Roinn 1 – **Cúram Naíonán agus Leanaí Óga**

(Tabhair faoi Cheist 1 <u>nó</u> faoi Cheist 2 má bhíonn tú ag freagairt na roinne seo. Tá 60 marc ag gabháil le gach ceist.)

1. (a) Liostaigh na baill éadaigh riachtanacha a mbíonn gá ag naíonán nuashaolaithe leo. (12 mharc)

(b) Mínigh cén fáth ar rudaí tábhachtacha, ar chóir do thuismitheoir/do chúramaí iad a chur san áireamh, **<u>gach</u>** ceann díobh seo a leanas nuair a bhítear ag ceannach éadaí do naíonán. (16 mharc)

Stíl

Fabraic

Méid

Sábháilteacht

(c) Pléigh cúram éadaí naíonán faoi **gach** ceann de na ceannteidil seo a leanas:

(12 mharc)

Níochán ______________________________

____

____

____

Triomú ______________________________

____

____

____

(d) Sceitseáil **agus** lipéadaigh *lipéad cúraim* a d'fhéadfá a fháil ar bhall éadaigh linbh.

(12 mharc)

(e) Conas is féidir costas éadaí leanaí a laghdú (a choinneáil íseal)? (8 marc)

____

____

____

____

____

2. (a) Liostaigh **<u>ceithre</u>** chomhartha a d'fhéadfadh a chur in iúl nach bhfuil leanbh ar fónamh. (12 mharc)

1. ______________________________

2. ______________________________

3. ______________________________

4. ______________________________

(b) Meaitseáil **<u>gach</u>** tinneas leis na comharthaí sóirt / leis an gcur síos atá ag freagairt dó. Scríobh na freagraí sna spásanna atá ar fáil dóibh. (12 mharc)

Tinneas		**Comharthaí Sóirt / Cur síos**	
1	Tochtán	a	Bíonn na céislíní athlasta agus d'fhéadfadh go mbeadh spotaí sórt buíbhán orthu.
2.	Céislínteas	b.	Bíonn ábhar greamaitheach ar an tsúil agus cuma sórt buí ar an sileadh a thagann uaithi.
3.	Toinníteas	c.	Bíonn deacracht anála ann, gearranáil chomh maith le cársán.
4.	Asma	d.	Bíonn an chasachtach garbh agus fuaim ar nós amhastraigh (tafann) uaithi. Bíonn an t-análú glórach.

1.__________ 2.__________ 3.__________ 4.__________

(c) Ainmnigh agus sceitseáil cineál **<u>amháin</u>** teirmiméadair, déan cur síos air **<u>agus</u>** mínigh conas a úsáidtear é. (12 mharc)

Cineál teirmiméadair

____

Cur síos ar an teirmiméadar

____

____

____

Sceitse

Conas a úsáidtear teirmiméadar ______________________________

____

(d) Léirigh le (✓) cé acu ceann díobh seo a leanas arb é gnáth-theocht an choirp é. (4 mharc)

25°C ☐ 37°C ☐ 39°C ☐ 100°C ☐

(e) Cad is *fiabhras* ann? (4 mharc)

(f) Déan cur síos ar ghnáthamh chun aire a thabhairt do leanbh breoite sa bhaile. (16 mharc)

Roinn 2 – **Forbairt Leanaí agus Súgradh**

(Tabhair faoi Cheist 3 <u>nó</u> faoi Cheist 4 má bhíonn tú ag freagairt na roinne seo. Tá 60 marc ag gabháil le gach ceist.)

3. (a) Cén fáth a bhfuil sé tábhachtach súgradh le naíonáin agus le mamailínigh (leanaí an-óg)? (12 mharc)

____

____

____

____

____

(b) Luaigh **<u>ceithre</u>** rud ba cheart do thuismitheoirí/do chúramaithe a chur san áireamh nuair a bhíonn siad ag ceannach *earraí súgartha* do naíonáin nó do mhamailínigh. (12 mharc)

1. ______________________________________
2. ______________________________________
3. ______________________________________
4. ______________________________________

(c) Taispeántar earraí súgartha do naíonáin nó do mhamailínigh anseo thíos.
Déan cur síos ar an gcaoi a bhféadfaí **<u>gach</u>** earra súgartha a úsáid **<u>agus</u>** ar an gcaoi a gcabhraíonn **<u>gach</u>** ceann le forbairt an naíonáin nó an mhamailínigh. (24 mharc)

<table>
<tr><td>1.

Brat súgartha</td><td>Bealaí a bhféadfaí an t-earra súgartha a úsáid _____
____
____
____
______________________</td></tr>
<tr><td colspan="2">An chaoi a gcabhraíonn an t-earra súgartha leis an bhforbairt ______________
____
______________________</td></tr>
</table>

2. *Tollán Gníomhaíochta*	Bealaí a bhféadfaí an t-earra súgartha a úsáid ______ ____ ____ ____
An chaoi a gcabhraíonn an t-earra súgartha leis an bhforbairt ____________ ____ ____	

3. *Siúlóir*	Bealaí a bhféadfaí an t-earra súgartha a úsáid ______ ____ ____ ____
An chaoi a gcabhraíonn an t-earra súgartha leis an bhforbairt ____________ ____ ____	

(d) Cuir na céimeanna seo a leanas a bhaineann le *forás na mínluaile* san ord cuí ag tosú leis an gcéim forbartha is túisce.
Scríobh na freagraí sna spásanna atá ann dóibh. (12 mharc)

	Forás na Mínluaile
a.	Beireann ar nithe beaga leis an ordóg agus leis an gcorrmhéar
b.	Bíonn na lámha oscailte nó leathdhúnta
c.	Bíonn na lámha dúnta
d.	Beireann greim láimhe ar nithe a mbaineann sé/sí leo.

1. __________ 2. __________ 3. __________ 4. __________

4. (a) Cén fáth a bhfuil sé tábhachtach léamh do leanaí óga? (12 mharc)

(b) Luaigh **ceithre** rud ba chóir do thuismitheoir/do chúramaí a chur san áireamh agus é/í ag roghnú leabhar do leanaí óga. (12 mharc)

1.

2.

3.

4.

(c) Pléigh, faoi **gach** ceann de na ceannteidil thíos, an chaoi a bhféadfadh tuismitheoir/cúramaí a chinntiú gur eispéireas compordach taitneamhach an léitheoireachta do leanbh. (12 mharc)

Suíomh ina léitear an scéal.

Rannpháirtíocht an linbh

(d) Luaigh teideal leabhair scéalaíochta **amháin** atá oiriúnach do leanbh óg. (4 mharc)

(e) Sainaithin **dhá** shlí a bhféadfaí puipéid mhéire a úsáid agus scéal á insint chun go mbeadh sé níos spéisiúla do leanbh. (12 mharc)

 Puipéid Mhéire	1. ____________________ ____________________ ____________________ 2. ____________________ ____________________ ____________________

(f) Sainaithin **dhá** ghníomhaíocht eile do leanaí a bhféadfaí puipéid mhéire a úsáid iontu. (8 marc)

1. ____

2. ____

Roinn 3 – **Tuismitheoireacht agus Soláthar Cúraim**

(Tabhair faoi Cheist 5 <u>nó</u> Cheist 6 má bhíonn tú ag freagairt na roinne seo. Tá 60 marc ag gabháil le gach ceist.)

5. (a) Sainaithin **<u>ceithre</u>** shlí inar féidir le lánúin ullmhú do thoircheas sláintiúil.
(12 mharc)

1. ______________________________

2. ______________________________

3. ______________________________

4. ______________________________

(b) Mínigh an téarma *coimpeart*. (8 marc)

____

____

____

____

(c) Mínigh an chaoi ina ndéantar dáta breithe a ríomh nuair a bhíonn naíonán le saolú.
(8 marc)

____

____

____

____

(d) Comhlánaigh **<u>gach</u>** ceann de na ráitis seo a leanas. Líon isteach uimhir na seachtainí atá ar iarraidh: (8 marc)

1. Is é gnáth-thréimhse toirchis ná __________ seachtaine.

2. Naíonán a shaolaítear roimh ___________ seachtaine, bíonn sé/sí roimh am.

(e) Meaitseáil **gach** céim i bhfás agus i bhforás an naíonáin sa bhroinn leis an tseachtain a fhreagraíonn dóibh le linn an toirchis.
Scríobh na freagraí sna spásanna atá ann dóibh. (12 mharc)

	Céimeanna fáis agus foráis an naíonáin sa bhroinn
a.	Is féidir leis an bhféatas slogadh, púic a chur air féin, a dhorn a dhúnadh agus corraí trína cheann a chasadh agus ciceáil.
b.	Bíonn an suth ar nós torbáin le heireaball agus le codanna a bhfuil cosúlacht geolbhach orthu.
c.	Bíonn cuma níos daonnaí ar an suth agus tugtar féatas air. Tá na príomhorgáin ag forbairt agus is féidir frithbhualadh an chroí a fheiceáil ar ultrafhuaim.
d.	Bíonn an naíonán ina luí de ghnáth lena c(h)loigeann anuas agus ullamh le haghaidh breithe,
e.	Tá an fhorbairt nach mór i gcrích. Tá an naíonán ag dul i méid agus i neart.
f.	Is féidir leis an máthair gluaiseachtaí a bhrath anois ina broinn. Is féidir frithbhualadh an chroí a chloisteáil agus bíonn an féatas clúdaithe le gruaig mhín.

Seachtain 6 _________	Seachtain 20 _________
Seachtain 9 _________	Seachtain 28 _________
Seachtain 14 _________	Seachtain 32 _________

(f) Sainaithin **trí** chomhartha a thaispeánann go bhfuil an bhean i dtús tinneas clainne (luí seoil). (12 mharc)

1. ____

____

2. ____

____

3. ____

____

6. (a) Déan cur síos ar **cheithre** chineál éagsúla seirbhísí /socruithe cúraim do leanaí atá ar fáil do thuismitheoirí. (12 mharc)

1. ______________________________

____

____

2. ______________________________

____

____

3. ______________________________

____

____

4. ______________________________

____

____

(b) Sainaithin **ceithre** rud ba chóir do thuismitheoirí a chur san áireamh agus iad ag roghnú socrú/seirbhís cúraim do leanaí le haghaidh a linbh féin. (12 mharc)

1. ______________________________

____

2. ______________________________

____

3. ______________________________

____

4. ______________________________

____

(c) Ainmnigh cáilíocht **amháin** a bhaineann le cúram do leanaí. (4 mharc)

____

(d) Luaigh **dhá** bhuntáiste agus **dhá** dhúshlán a d'fhéadfadh a bheith ann do thuismitheoirí agus leas á bhaint acu as socrú/seirbhís cúraim do leanaí. (12 mharc)

Buntáistí

1. ______________________________

____

2. ______________________________

____

Dúshláin

1. ______________________________

____

2. ______________________________

____

(e) Sainaithin **dhá** ábhar imní a d'fhéadfadh a bheith ar leanbh trí bliana agus é/í ag fáil cleachtaidh den chéad uair ar shocrú/sheirbhís nua do leanaí. (8 marc)

1. ______________________________

____

2. ______________________________

____

(f) Déan cur síos ar **dhá** shlí phraiticiúla ina bhféadfadh tuismitheoir leanbh trí bliana a ullmhú le haghaidh socrú/seirbhís nua cúraim do leanaí. (12 mharc)

1. ______________________________

____

____

2. ______________________________

____

____

____

Roinn 4 – **Daoine a bhfuil Riachtanais Speisialta acu**

(Tabhair faoi Cheist 7 <u>nó</u> Cheist 8 má bhíonn tú ag freagairt na roinne seo. Tá 60 marc ag gabháil le gach ceist.)

7. (a) Cén fáth ar chóir d'fhostóir cuimhneamh ar dhuine a bhfuil míchumas air/uirthi a fhostú? (8 marc)

(b) Mol **<u>dhá</u>** shlí ina bhféadfadh fostóirí níos mó iarratas a mhealladh ó dhaoine a bhfuil míchumas orthu. Bíodh tagairt agat do **<u>gach</u>** ceann díobh seo a leanas: (16 mharc)

Fógraí le haghaidh post

1.

2.

Foirmeacha iarratais

1.

2.

(c) Déan cur síos ar an gcaoi a bhféadfadh fostóirí a gcuid láithreacha oibre a dhéanamh níos éasca do dhaoine a bhfuil míchumais orthu i **<u>ngach</u>** ceann de na réimsí seo a leanas: (36 mharc)

1. Páirceáil

2. Bealaí isteach chuig foirgnimh

3. Troscán don oifig agus don láthair fáiltithe

4. Leithris

5. Comharthaí/fógraí

6. Ceaintíní féinseirbhíse

8. (a)

Tá teaghlach le beirt dhéagóirí ag pleanáil laethanta saoire don samhradh. Úsáideann déagóir amháin díobh cathaoir rothaí.

Tabhair breac-chuntas ar na rudaí ba cheart do theaghlach a chur san áireamh nuair a bhíonn siad ag pleanáil na saoire faoi na ceannteidil seo a leanas: (32 mharc)

1. Cineál saoire

2. Socruithe iompair

3. Lóistín

4. Gníomhaíochtaí

(b) Sainaithin **trí** fhoinse eolais a bhféadfadh an teaghlach eolas a fháil uathu agus an tsaoire á pleanáil acu. (12 mharc)

1. ______________________________

2. ______________________________

3. ______________________________

(c) Tá an déagóir ag cuimhneamh ar chathaoir rothaí leictreach a cheannach sula dtéann sé/sí ar saoire.
Sainaithin buntáiste **amháin** agus míbhuntáiste **amháin** a bhaineann le cathaoir rothaí láimhe, chomh maith le buntáiste **amháin** agus míbhuntáiste **amháin** a bhaineann le cathaoir rothaí leictreach. (16 mharc)

Cathaoir rothaí láimhe

Buntáiste ______________________________

____

____

Míbhuntáiste ______________________________

____

____

Cathaoir rothaí leictreach

Buntáiste______________________________

____

____

Míbhuntáiste______________________________

____

____

Roinn 5 – **Seanóirí**

(Tabhair faoi Cheist 9 nó Cheist 10 má bhíonn tú ag freagairt na roinne seo. Tá 60 marc ag gabháil le do gach ceist.)

9. (a) Mínigh an téarma *ag foghlaim ar feadh do shaoil.* (8 marc)

____

____

____

____

(b) Tabhair breac-chuntas ar **cheithre** chúis a bhféadfadh sé leas duine níos aosta a dhéanamh a bheith rannpháirteach i ranganna oideachais do dhaoine fásta. (12 mharc)

1. ______________________________

____

2. ______________________________

____

3. ______________________________

____

4. ______________________________

____

(c) Luaigh **dhá rud** a d'fhéadfadh duine níos aosta *a spreagadh* chun freastail ar ranganna oideachais do dhaoine fásta. (8 marc)

1. ______________________________
2. ______________________________

(d) Luaigh **dhá** rud a d'fhéadfadh *drochmhisneach* nó bac a chur ar dhuine níos aosta maidir le freastal ar ranganna oideachais do dhaoine fásta. (8 marc)

1. ______________________________
2. ______________________________

(e) Sainaithin **dhá** shlí, seachas freastal ar ranganna oideachais do dhaoine fásta, ina bhféadfadh duine níos aosta cur lena chuid eolais nó scileanna i réimse ar leith. (8 marc)

1. ______________________________

____

2. ______________________________

____

(f) Pléigh an chaoi inar féidir le daoine atá ar scor ón obair an t-eolas, na scileanna agus an taithí atá faighte acu le linn a saol oibre a roinnt lena bpobal áitiúil féin. (12 mharc)

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

(g) Ainmnigh eagraíocht **amháin** a chuireann rannpháirtíocht daoine níos aosta i gcúrsaí oideachais chun cinn. (4 mharc)

____

10. (a) Mínigh an téarma *aiste bia chothromaithe.* (8 marc)

(b) Tabhair breac-chuntas ar **thrí** chúis a bhfuil aiste bia chothromaithe tábhachtach do dhaoine níos aosta. (12 mharc)

1.

2.

3.

(c) Sainaithin **ceithre** rud a d'fhéadfadh *cosc a chur* ar dhuine níos aosta aiste bia chothromaithe a ithe. (12 mharc)

1.

2.

3.

4.

(d) Pléigh na ceisteanna sábháilteachta a d'fhéadfadh a bheith i gceist do dhaoine níos aosta nuair a bhíonn siad ag ullmhú agus ag cócaráil béilí. (16 mharc)

(e) Déan cur síos ar an tseirbhís a sholáthraíonn *béilí ar rothaí.* (12 mharc)

Luaigh **dhá** bhuntáiste de chuid na seirbhíse seo.

1.

2.

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Don scrúdaitheoir amháin	
Ceist	**Marc**
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
Iomlán	
Bónas don Gaeilge	
Marc Iomlán	